

Arsen Duplančić

GRADSKI KAŠTEL I ZIDINE SPLITA NA NEOBJAVLJENIM NACRTIMA IZ XVIII. STOLJEĆA

UDK: 725.18:72.011(497.5 Split)"17"
Izvorni znanstveni članak
Priljeno: 17. IV. 1994.

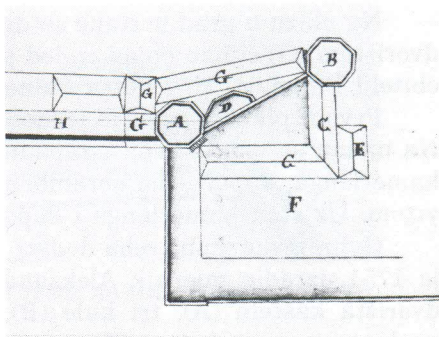
Arsen Duplančić
Arheološki muzej
58000 Split, HR
Zrinsko-Frankopanska 25

U članku se objavljuje nekoliko nacrti koji omogućuju bolje poznavanje izgleda gradskog kaštela i zidina zapadno od njega te praćenje izgradnje Splita oko današnjega Voćnog trga.

Nedugo nakon prelaska Splita pod vlast Venecije započele su pripreme za gradnju kaštela namijenjenog mletačkoj posadi. Njegovo podizanje i izgled već su obrađeni,¹⁾ ali ima još neobjavljenih nacrti koji mogu poslužiti za bolje poznavanje tog zdanja. Nekoliko njih donosimo u ovom članku.

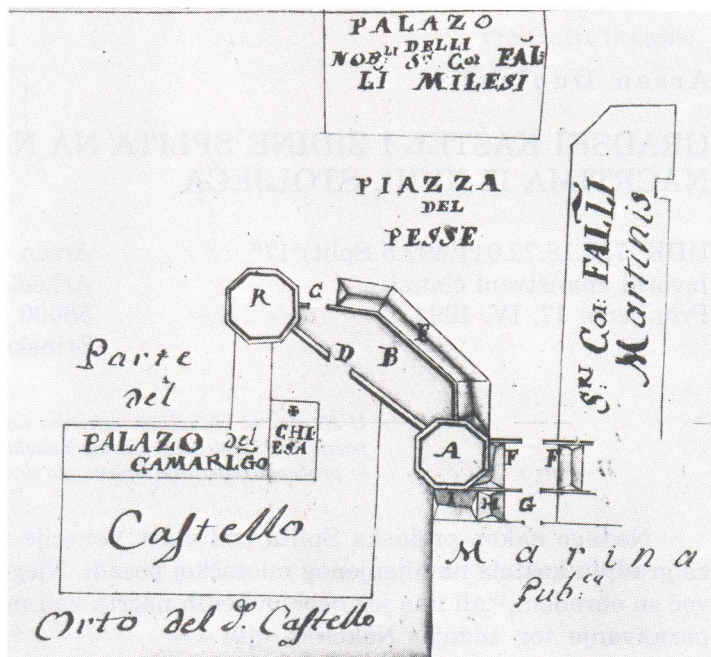
Zbog davanja u najam njegovih kula, izradio je mjernik Antun Kurir dva nacrti kaštela. Prvi je iz 1790. i prikazuje zapadnu stranu kaštela.²⁾ Na njemu su označeni: kula kaštela (A), koju je bilo nužno popraviti i koja je tražena u najam, a uz nju je stubište, velika kula koja je služila za zatvor (B), stan kamerlenga (C), kula koju Kurir crta kao mezalunu i tako je naziva (D), kapela (E) i dvorište (F). Izvan kaštela nacrtani su skladište, mala kuća i vrt obitelji Milesi (G) te vrt Antuna Zamenta (H).

Ovaj prikaz dopunjuje drugi Kurirov nacrt iz iste godine.³⁾ U unutrašnjosti kaštela ucrtani su kuća za kamerlenga, kapela i vrt. Slovom su pak označeni: istočna kula (A), koju je trebalo popraviti i koja je tražena u najam,

*Zapadna strana gradskog kaštela 1790.
(Foto: Archivio di stato - Venezia)*

obrambeno dvorište (B), vrata tog dvorišta kojima su nedostajali zatvori (C), glavna vrata kaštela sa zatvorima i rešetkom (D), dućani raznih vlasnika (E) koji su se naslanjali na zid obrambenog dvorišta.

Istočna strana gradskog kaštela 1790. (Foto: Archivio di stato - Venezia)

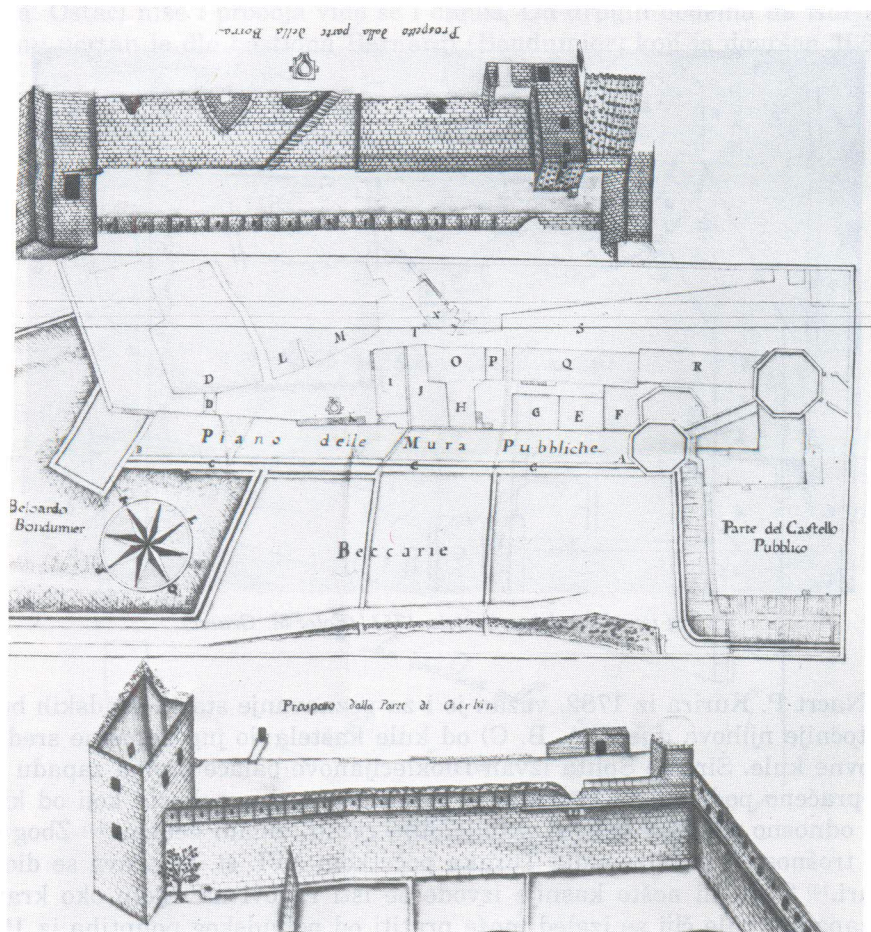
Na ulazu u grad ucrtane su dvije stražarnice (F) s njihovim obrambenim dvorištem (G) čiji su opis i izgled poznati iz drugih izvora.⁴⁾ Tu su još dućani obitelji Bergeljić (H) i Petra Fuine (I), također poznati iz drugih nacрта.⁵⁾

Prvom planu blizak je jedan veći iz 1782. koji je izradio Petar Kurir.⁶⁾ Na njemu se vide glavna i zapadna kula zajedno s "mezalunom", zgrada za kamerlenga, kapela, dio obrambenog dvorišta s vratima i dvorište kaštela s vrtom. Uz stan kamerlenga i kapelu ucrtana su vanjska stubišta.

Ovim prikazima treba dodati tlocrt današnjeg Trga braće Radića što ga je 1751. izradio mjernik Aleksandar Barbieri.⁷⁾ Na njemu su nacrtani: dio dvorišta kaštela (A), tri kule (B), obrambeno dvorište (C) uz koje su bili naslonjeni razni dućani (D), vrata obrambenog dvorišta (K) i glavni ulaz u kaštel (L). Od vojnih, odnosno obrambenih objekata uočljivi su još Vrata luke (E) i uz njih dvije stražarnice (F).

Mada bi se iz prva tri nacрта moglo zaključiti da su u kaštelu bili samo zgrada za stan kamerlenga i kapela, ipak su se u njegovu dvorištu nalazila četiri objekta: kvartir za vojnike, stan za starješinu, kamerlengov stan i kapela. To proizlazi iz popisa državnih zgrada iz 1789. u kojemu su detaljno

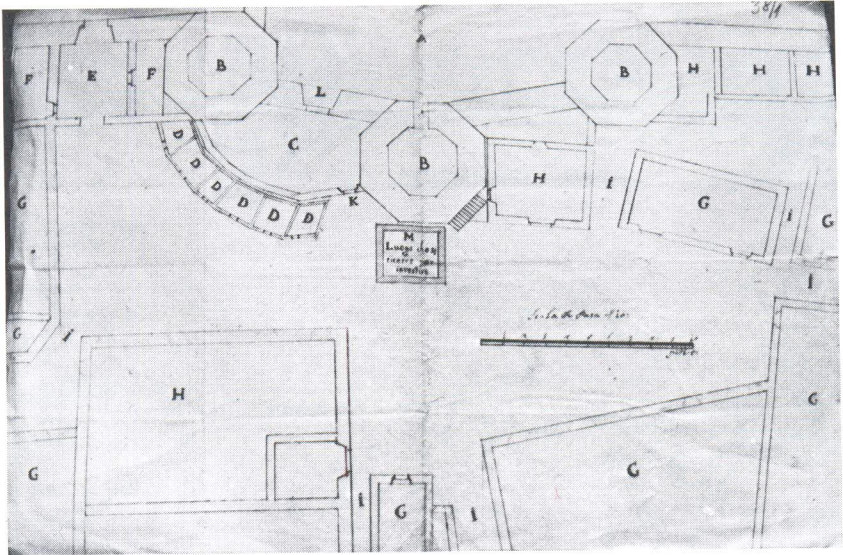
opisani njihove dimenzije, raspored i stanje. U odnosu na njega šturiji je popis iz 1804. koji ujedno više ne navodi kapelu.⁸⁾

Zapadni dio gradskog kaštela i zidina iz 1782. (Foto: Archivio di stato – Venezia)

Vanjski izgled kaštela vidi se na raznim starim kartama i vedutama.⁹⁾ Na slici Petra Kurira također je prikazan dio vanjskog zida s otvorima iznad istaknutog vijenca, dok se istočni i južni zid vide na drugim crtežima iz tog vremena.¹⁰⁾ Treba, međutim, naglasiti mali dio zida uz more na jugozapadnom uglu kaštela. On je nešto više prikazan na jednom drugom Kurirovom nacrtu iz 1795. gdje zatvara prostor između zida Zdravstvenog ureda, mora i kaštela.

Tu je nazvan mezalunom.¹¹⁾ Veličina tog zemljišta vidi se na tlocrtu što ga je 1789. izradio pukovnik inženjer Francesco Cicavo.¹²⁾ Sam zid uočava se na planovima grada počevši od Santinijevog iz 1666. do Galinog iz 1808.¹³⁾

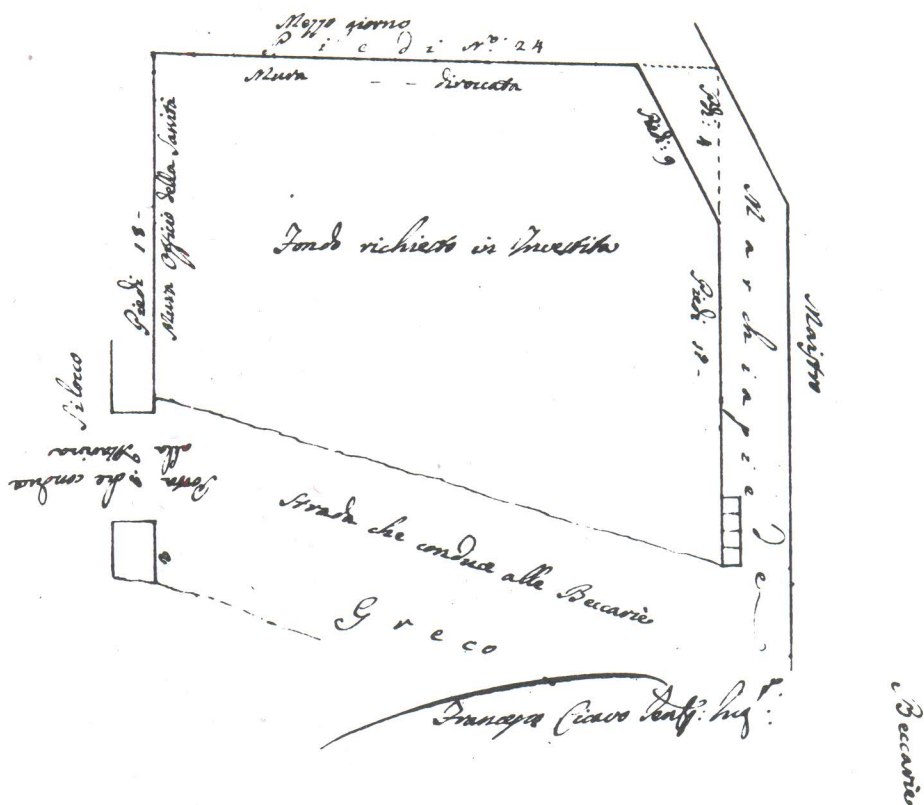

Trg ispod gradskog kaštela 1751. (Foto: M. Granić)

Nacrt P. Kurira iz 1782. važan je i za poznavanje starih gradskih bedema, točnije njihova dijela (A, B, C) od kule kaštela do jugozapadne srednjovjekovne kule. Širenje Splita izvan Dioklecijanove palače prema zapadu bilo je popraćeno podizanjem bedema. U početku je to bio suhozid koji od kraja XIII. odnosno početka XIV. st. zamjenjuju čvrsti, zidani bedemi.¹⁴⁾ Zbog njihove trošnosti i približavanja Turaka početkom XVI. st. pojačava se dio na Pisturi.¹⁵⁾ Tada ili nešto kasnije izvode se isti radovi na dijelu oko krajnje jugozapadne kule čiji se izgled može pratiti od poljudskog poliptiha iz 1549. Bila je u ruševnom stanju, a 1745. dana je u najam, zajedno s obližnjim vrtom, poručniku Vicku Brandu (B).¹⁶⁾ Iz Kurirova prikaza doznajemo da je stubištem bila vezana za bedem.

Spomenuti zid sačuvan je do danas i vidljiva su mu oba lica. Na Kurirovu crtežu prikazano je krunište koje pripada srednjovjekovnom bedemu, a poznato nam je već sa Santacroceove slike. Tijekom vremena prostori između zubaca su popunjeni, kao na drugim dijelovima gradskih zidina (npr. iznad sjevernih Dioklecijanovih),¹⁷⁾ ali su zato otvorene puškarnice. Pristup na bedem bio je moguć, osim iz Brandove kule, uskim stubištem (K) s trga u

unutrašnjosti grada, iz kuće koja je pripadala Milesijevima (E) i pomoću mosta iz kuće Franje Ribolija (D). Sa sjeverne strane zida, ispod stepenica, bila je jedna niša, a ispred nje tijesak. Zapadno od nje bio je proboj u zidu koji se ljevkaasto sužavao prema vani dok je prema gradu imao oblik šiljasta luka. Ostaci niše i proboja vide se i danas. Od drugih bedema na Kurirovom planu ucrtan je dio bastiona Bernardi (Bondumier) koji je dovršen 1664.¹⁸⁾

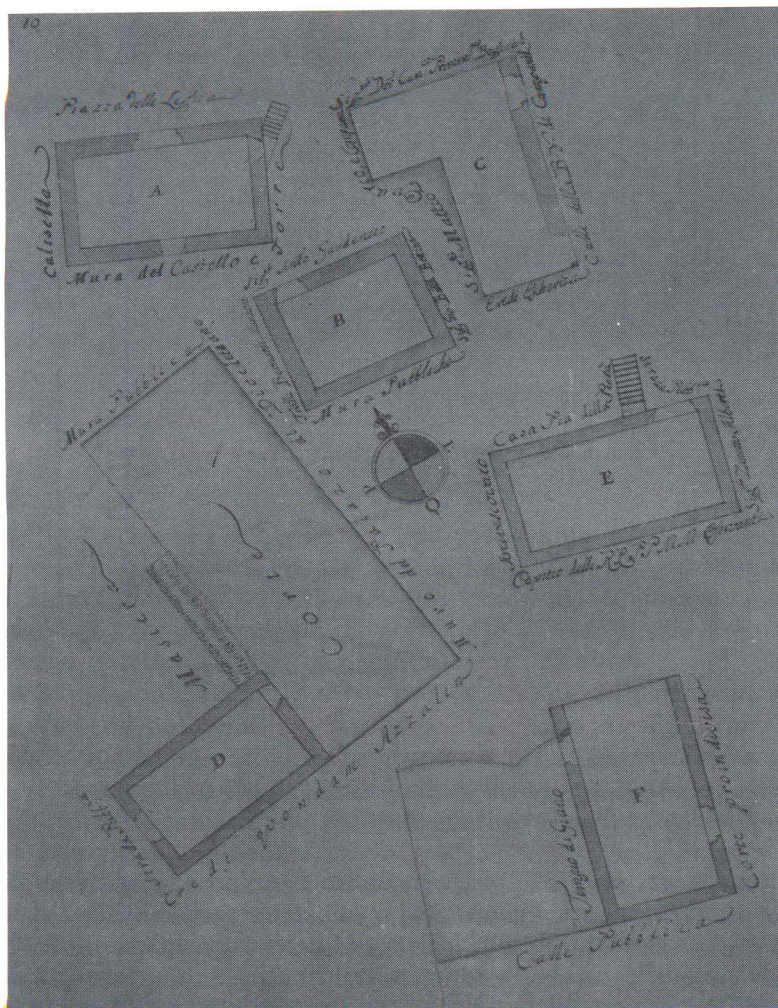

Tlocrt zemljišta sa zapadne strane gradskog kaštela (Foto: Archivio di stato - Venezia)

Kurirov nacrt iz 1782. pruža podatke i za poznavanje razvoja Splita unutar zidina jer su na njemu tlocrti obližnjih zgrada. Odmah uz kaštel nalazila su se skladišta obitelji Milesi (R) kojoj su pripadale još dvije kuće (Q, E). Gospodin Bettini bio je vlasnik dviju kuća (F, H) i jednog kućišta (G) koje se vidi na gornjem dijelu nacrtu kao i krov kuće uz zapadnu kulu kaštela. Slijedi kuća Antuna Zamenga (P) i obitelji Bolognin (O), zatim prazan prostor

(J) i kuća Naimer (I). Na sjevernoj strani označen je Trg drva (S), crkva Gospe od Dobrića (N), nepresušni bunar (T),¹⁹ kuća Čipiko (M), Polovineo (L) i kuća Franje Ribolija (D). Za poznavanje urbane kulture i zdravstvenih prilika zanimljiva su dva kanala koji su odvodili nečistoću iz grada u more, a koji se vide na još nekim planovima.²⁰

Kuriov nacrt omogućuje praćenje izgradnje u ovom dijelu Splita jer se vezuje na već spomenuti Barbierijev i jedan nedatirani iz druge polovine XVIII. st. s prikazom nekih kuća. Ako ih usporedimo, onda vidimo da je

Tlocrti kuća u katastru obitelji Milesi iz 1751. (Foto: T. Seser)

obitelj Milesi već 1751. posjedovala kuću uz zapadnu kulu kaštela i jednu kuću uz gradski zid (na Barbierijevu nacrtu označeno slovom H, kao i velika palača obitelji). Kuća s njene sjeverne strane (kod Barbierija označena slovom G) bila je vlasništvo kanonika Nikole Gaudencija Radovića (1641.–1705.). Zajedno s ljetnikovcem na Dobrom on ju je ostavio kaptolu uz uvjet da je proda i dobivenim novcem najprije podmiri njegove dugove.²¹⁾ Prema Barbieriju ona 1751. još nije prešla u vlasništvo Milesijevih dok je na Kurirovu nacrtu označena kao njihova (Q). Njen izgled iz druge polovine XVIII. st. poznat je zahvaljujući jednom nacrtu nađenom u ostavštini obitelji Kurir.²²⁾

Između kuća Gaudencio i Milesi na Barbierijevu planu je ucrtana ulica (I) koje nema na Kurirovu što znači da je kuća podignuta na njenu mjestu sagrađena između 1751. i 1782. I njen izgled vidi se na spomenutom nacrtu iz ostavštine Kurir. Zapadno od palače Milesi bile su dvije kuće (G) od kojih je jedna imala nepravilan oblik i nije dopirala do pročelja susjedne uz koju se naslanjala. S tim se također slaže nacrt iz obitelji Kurir.

Barbieri je ispred glavne kule kaštela označio prostor (M) što ga je Spiridon Campè tražio u najam jer je na njemu htio podići mali dućan od drva prekriven crijepom.²³⁾ Cini se da mu je to odobreno jer se na katastarskom planu Splita iz 1831. na tom mjestu nalazi objekt, vlasništvo trgovca Stjepana Kostre.²⁴⁾ Kasnije su se i Milesijevi proširili na trg jer su ispred svojih skladišta postavili tijesak za vino.²⁵⁾

Dvije zgrade s navedenih nacrtu nalaze se i u katastru obitelji Milesi iz 1751. koji je izradio Petar Kurir.²⁶⁾ Ona označena slovom A odgovara kući sa slovom R na planu iz 1782. i kući uz kaštel za slovom H na Barbierijevu tlocrtu. Kuća sa slovom B odgovara pak kući sa slovom E na planu iz 1782. i srednjoj kući (H) uz gradski zid na Barbierijevu tlocrtu. Od ostalih zgrada točan položaj može se utvrditi kući označenoj slovom E koja se nalazila uz nadbiskupsku palaču, nahodište i franjevački hospicij.²⁷⁾ Na planu Dioklecijanove palače Vicka Andrića iz 1852. označena je s brojem 7.²⁸⁾

BILJEŠKE:

- 1) D. Kečkemet, Splitski kaštel, Anali Historijskog instituta JAZU IV-V, Dubrovnik 1956, str. 267-302.
- 2) Archivio di stato - Venezia (dalje ASV), Rason vecchie, busta 179, dis. 588. Legenda nacrtu glasi: "Spalato =9= Ap.le =1790: Dichiarazione del presente disegno. A= Torre Pub.ca del Castello di Passi superfci quadrati N.o 10: al presente, e in abitabile qual ricerca Ristauri assai necesaris:mi e qualor il Pub.o voria disponer, Potreberro il Graciato agravarsi verso la Cassa Pub.a due Ducati d'Arg.to d'Annuo Livello. B= Torre, ò sia Turion che serve ad uso Pub.o cioè per Arestati. C= Palazzo del Camarlengo Castelano. D= Mezza Luna del d.o Castello. E= Chiesetta entro nel d.o Castello. F= Corte del pred.o Castello. G=Magazen, Casetta, et Orticello delli Nob:li S:ri Coi: Fra:lli Milesi. H= Orto del S.r Anto. Zamengo. Anto. Corrir Pub.co Per.to affermo con Giuram.to."
- 3) ASV, Rason vecchie, busta 179, dis. 587. Legenda nacrtu glasi: "Adi =9= Ap.le =1790= Spalato. Dichiarazione del presente disegno. A= Torre Pub.ca del Castello di Passi superficiali

quadrati N:o 10: al presente, e in abitabile qual ricerca ristauri assai necesarij, e qualor il Pub.o voria disponer della d.a Torre, il Graciato si potrà agravare verso la Cassa Pub.a due Duciti d'Argento d'Annoo Canone. B= Cortivo d'inanzi le due Torri. C= Porte del d.o Cortivo, ma però senza Scuri. D= Porta del Castello, cioè con Scuri, e Restello. E= Boteghe di Diversi Particolari. F= Co:po di Guardia. G= Restello del d.o Corpo di Guardia. H= Botega delli S:ri Coi: Bergeich. I= Botega del S:r Pietro Fuina. K= Torre Pub.a ò sia Torion qual serve ad uso di Arestati. Anto. Corrir Pub.co Per.to affermo con mio Giuram.to." Na nacrtu su još označeni luka "Marina Pub.ca", kuća Martinis "S:ri Coi: Fa.ll'i Martinis", Trg ribe "Piazza del pesse", palača Mileši "Palazo delli Nob:li S.ri Co.i Fa.ll'i Mileši", kaštel "Parte del Castello", kuća kamerlenga "Palazo del Camarl.go", crkva "Chiesa" i vrt u kaštelu "Orto del d.o Castello".

- 4) Vidi bilj. 1, str. 279. G. Novak, Povijest Splita III, Split 1965, str. 66. A. Duplancić, Popisi državnih zgrada u Splitu iz god. 1789. i 1804, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske 13, Zagreb 1987, str. 154. Isti, Prilog poznavanju obrane Splita u XVII i XVIII stoljeću, Vesnik Vojnog muzeja 33, Beograd 1989, str. 129–130. Isti, Trgovina u splitskoj luci u svjetlu nekoliko nacrtu iz XVIII. stoljeća, Kulturna baština 21, Split 1991, str. 121–122.
- 5) Vidi bilj. 1, str. 279. G. Novak, n. dj. (4), str. 66. A. Duplancić, Prilog poznavanju luke i pomorstva Splita u 18. i 19. stoljeću, Adrias 2, Split 1988, str. 77, sl. 4. Isti, Trgovina ..., n. dj. (4), str. 122.
- 6) ASV, Rason vecchie, busta 177, dis. 551. Legenda nacrtu glasi: "Addi .24. Maggio .1782. Spalato. Prestatasi l'ubbidienza mia con tutto impegno all' esecuzione delle rispettate prescrizioni di questa Illust.ma Rapresentanza -13- corrente corelative alla Inchinata Lettera -2- detto dell' Eccel.mo Mag.to alle R.V. mi sono portato nelle vicinanze della Chiesa della B. V. di Dobrich sopra le Mura Pubb.e su cui si assende per una Scala ristrettissima in vicinanza alla Casa fù Modro ora Naimer, ed ivi con diligenza hò rilevato l'estensione delle stesse Mura incominciando dall'Angolo A del Torrione del Pubb.co Castello fino all'Angolo B dell' Orto della Casa, ò Muracca del Sig.r Ten.te Vincenzo Brand esistente nel Belloardo Bondumier, questo rilevo esser di longhezza Passi N:o 35: c.a, e la sua larghezza la sudetta Torre del Castello Passi N.o 3- manco un piede; più presso la pred.ta Casa o Muracca dell'ancid.to Sig:r Tente Brand Passa N:o 4- c.a comprese le grossezze delli Parapetti delle Mura Pubb.e, quali trovo inegvalmente grosse, dove 2-, dove 3- c.a Piedi. Alte le Mura dalla parte di fora, che riguarda le Beccarie Passa N.o 7- c.a, e di dentro Passa N.o 5= abon:ti. Rapporto alli Fori si rendessero necessarij per uso di nuova Fabbrica io debolmente crederèi, che nell' estensione pred:ta non dovesse accordarsi Foro alcuno se non all'altezza presente di Passi N:o 7: 1/2 con che l'appoggio di qualunque Fabbrica alla Mura sud.ta, e sopra la medema non vedo, che apportar potrebbe verun pregiudizio ai Pubblici riguardi. Il Supplicante reputo potersi aggravare di Ducati N.o 7- cor.ti b.v. cioè dà L 6:4. Tanto le umilio in esecuz.ne all'ingiontomì incarico, con cui mi do l'Onore di venerare ogn' altro Com.ando che mi verà appoggiato. Dichiarazione. A. Angolo del Torrione del Castello Pubb.co. B. Angolo della Casa òsia Muracca del S:r Ten.te Brand. C. Mura Pubb.ca. D. Casa con Ponte del S:r Fran:co Riboli. E. Casa con Porta al Piano delle Mura del Nob. S:r Co.e Mileši. F. Casa del S:r Bettini più bassa del sud.to piano Passa N.o 1: 1/2. G. Muracca toc.ata del d.to Sig.e. H. Casa del d.to Sig.re. I. Casa Naimer. J. Luoco vacuo. K. Scala ristretta per assender al Pian della d.ta Mura. L. Casa delli Fra.ll'i Polovinei. M. Casa delli Fra.ll'i Cipico. N. Chiesa della B. V. di Dobrich. O. Casa Bolognini. P. Casa del S:r Anto. Zamengo. Q. Casa altra del Nob. Sig:r Co.e Mileši. R. Magazeni del d.to Nob. Sig.re. S. Piazza d.ta delle Legna. T. Pozzo d'Acqva Perene grossa. In fede di che. Pietro Corrir Pub.co Per. Affmo. con Giuram.to." Na gornjem dijelu nacrtu je legenda "Prospetto dalla parte della Borra", a na donjem "Prospetto dalla Parte di Garbin". Na srednjem dijelu posebno su još označeni kaštel "Parte del Castello Pubblico", stare zidine "Piano delle Mura Pubbliche", baluard Bondumier "Beloardo Bondumier" i mesnice "Beccarie".
- 7) Povijesni arhiv – Zadar, sindici inkvizitori (1748–1751), fasc. II, poz. II, l. 38/1-38/2. Legenda nacrtu glasi: "Dichiarazione de siti: A Interiore del castello. B Trè torrioni del castello. C Recinto del castello. D Botteghe d'intorno al recinto. E Porta marina. F Due corpi di gvardia

- G Case de particolari. H Palazzo, magazzino, e casette del Milesi. I Strade consortive. K Porta del recinto del castello. L Porta dell'interiore del castello. M Luogo che si ricerca per investire." Na nacrtu ispod slova M: "Luogo che si ricerca per investire".
- 8) A. Duplančić, Popisi ..., n. dj. (4), str. 159, 168-169, 173-174. Možda se postojanje oltara sa slikom Gospe od Ružarija u kapeli može vezati uz značenje koje je njenom kultu, vezanom uz vojne uspjehe Venecije, pridavala prijestolnica na lagunama. Usporedi Z. Demori-Staničić, Uvod u posttridentsku zavjetnu sliku u Dalmaciji uz prijedlog za Sante Perandu, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 33 (Prijatelj zbornik II), Split 1992, str. 166-167.
  - 9) Usporedi npr. Z. Buljević, Trgovina staroga Splita, Split 1982.
  - 10) Vidi bilj. 1, str. 179. G. Novak, n. dj. (4), str. 66. A. Duplančić, Prilog ..., n. dj. (5), sl. 4. Isti, Trgovina ..., n. dj. (4), str. 119.
  - 11) A. Duplančić, Neobjavljeni nacrti i opisi splitskog lazareta, Adrias 4, Split, u tisku.
  - 12) ASV, Rason vecchie, busta 181, dis. 624. Legenda nacrtu glasi: "Spalato 25- Maggio 1789- D'Ordine dell Sig.r Vicenzo Bembo Co: Cap: di questa Città mi sono riddotto io sottoto sopra la faccia del Luogo qui sotto delineato ed ho rilevata la sua Figura, e dimensione in Tavole Padovane sedici credendo che chi dovesse investirsi di tal fondo potesse giustamente pagare il Cannone annuo di lire due Venete de' piccoli; essendo già questo a libera Pubca: disposizione chiuso da sola muracca diroccata, e da potersi concedere in investita non apportando danno nè al Pubco; nè al Privato. In fede. Francesco Cicavo Tent: Ing." Na nacrtu su još označeni: na južnoj strani ruševni zid (Mura diroccata), na zapadnoj pločnik (Marchiapiede) i mesnice (Beccarie), na sjevernoj cesti prema mesnicama (Strada che conduce alle Beccarie), a na istočnoj strani gradska vrata (Porta che conduce alla Marina) i zid Zdravstvenog ureda (Mura Ufficio della Sanità). Cicavo se 1790. javlja na grčkom otoku Kefaloniji gdje je izradio nacрте nekih tamošnjih lazareta. Venezia e la peste 1348-1797, Venezia 1980. (2. ed.), str. 184-185.
  - 13) Vidi bilj. 1, str. 280, 289. D. Kečkemet, Urbanistički razvoj splitske luke, Pomorski zbornik II, Zagreb 1962, str. 1406, 1414. G. Novak, n. dj. (4), str. 69. Maršal Marmont, Memoari, Split 1984, sl. 5.
  - 14) G. Novak, Povijest Splita I, Split 1957, str. 503-507. A. Cvitanić, Statut grada Splita, Split 1987, str. 253-157.
  - 15) A. Duplančić, Prilog ..., n. dj. (4), str. 124, 127.
  - 16) A. Duplančić, Popisi ..., n. dj. (4), str. 161, 171.
  - 17) C. Fisković, Prilog proučavanju i zaštiti Dioklecijanove palače u Splitu, Rad JAZU 279, Zagreb 1950, str. 7. M. Marasović-Alujević, O značenju naziva "propugnaculum", Kulturna baština 16, Split 1985, str. 103-105.
  - 18) A. Duplančić, Popisi ..., n. dj. (4), str. 161. S. Muljačić, Od bastiona Bernardi do Vid Morpurgove poljane, Kulturna baština 19, Split 1989, str. 179-192.
  - 19) Taj bunar dobre i pitke vode dao je naziv predjelu Dobrić. C. Fisković, Tri ikone u Splitu, Zbornik za likovne umetnosti 11, Novi Sad 1975, str. 242, 245. P. Petrić, Sakralna topografija u staroj gradskoj jezgri, Kulturna baština 19, Split 1989, str. 279.
  - 20) A. Duplančić, Trgovina ..., n. dj. (4), str. 124.
  - 21) D. Božić-Bužančić, Radovčićevi ljetnikovci u Splitu, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 16, Split 1966, str. 279-296.
  - 22) A. Duplančić, Nekoliko splitskih kuća u XVIII stoljeću, Kulturna baština 17, Split 1987, str. 45.
  - 23) Sign. kao u bilj. 7, l. 38. Taj zahtjev je i bio razlog za nastanak ovog plana. Barbieriev popratni izvještaj datiran je 13. V. 1751.
  - 24) Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju, protokol zgrada, br. 2626. Reproducirani plan vidi u Blago Hrvatske iz Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju, Split 1992, str. 38.
  - 25) Isto, br. 2625.
  - 26) Sveučilišna knjižnica - Split, M-666, str. 10-11. Legenda nacrtu glasi: "A. Magazino posto dietro e tacco al Pubbco Castello con Torcolo d'avanti esiste fra li circons:ti Confini. B. Casa posta dietro la Casa Gaudenzia verso Dobrich tra li circonsritti Confini. C. Casa posta nella Cale della B.V. di Campanila entra li circons:ti Confini. D. Casa posta in Città Vecchia

presso il Torrion Ebreo con la corte adietro fra li circonscti Confini. E. Casa posta alla Pietà esistente entro circonsritti Confini. F. Casa posta dietro S. Carlo nell'Angolo Boreal de Tempio di Giano tra Confini circonscti". Navedene čestice graničile su: A – Calisella, Piazza delle Legna, Mura del Castello e Tore, B – Fra.lli Bernardi Manzoni, Sig.e Ant.o Gaudencio, Sig: Gio: Batt.a Bettini, C – Sig:e Mattio Quarco, e Compagni, Sig:e Do.r Can:co Prim:rio Boghetich, Calle della B.V. di Campanil, Eredi Escheriza, D – Strada Pubb:ca, Masiera, Mura Publica, Muro del Palazzo di Diocletiano, Eredi quondam Azzalin, E – Arcivescovato, Casa Pia della Pietà, Strada Pubb:ca, Sig:e Zanetto Alberti, Ospitio delli RR. PP. MM. Oservanti, F – Tempio di Giano, Corte proindivisa, Calle Publica. Ove crteže spominje P. Petrić, Splitski toponimi, Čakavska rič 1, Split 1986, str. 160.

- 27) Hospicij je srušen 1905. S. Matijević, Historijat konzervatorskih zahvata u Dioklecijanovoj palači od početka XIX st. do sredine XX st., Urbs 4/1961-1962, Split 1965, str. 21.
28) D. Kečkemet, Vicko Andrić arhitekt i konzervator 1793-1866, Split 1993, tab. I, III.

Arsen Duplančić

IL CASTELLO E LE MURA DELLA CITTÀ DI SPLIT SUI PIANI INEDITI DEL 18. SECOLO

Riassunto

Nell'articolo vengono pubblicati alcuni disegni che rendono possibile una migliore conoscenza dell'aspetto sia del Castello cittadino, la cui costruzione risale all'epoca posteriore alla transizione di Split sotto il dominio di Venezia, sia delle mura situate alla sua parte occidentale.

I disegni potranno essere utili a quanti hanno interesse ad approfondire le loro ricerche sul problema di sviluppo urbanistico della città intorno all'attuale Piazza della frutta.

Preveo: Ivo Donadini